

POSTANOWIENIE

Dnia 26 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Plóciennik

w sprawie **A. R.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 165 § 2 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 58 k.k. z 1969 r. i w zw. z art. 4 § 1 k.k. z 1997 r. oraz art. 2 ust 1 oraz art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2023, poz. 102 tekst jedn.) i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 26 czerwca 2024 r.,

zażalenia oskarżonego na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 2 kwietnia 2024 r., sygn. akt So 7/24,

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Do Wojskowego Sądu Okręgowego w Poznaniu wpłynął akt oskarżenia przeciwko A. R., oskarżonemu o czyn z art. 165 § 2 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 58 k.k. z 1969 r. i w zw. z art. 4 § 1 k.k. z 1997 r. oraz art. 2 ust. 1 oraz art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2023, poz. 102 tekst jedn.) mający być popełniony w G. przez oskarżonego – funkcjonariusza publicznego będącego w stopniu porucznika w okresie od dnia 11 września 1982 r. do dnia 9 listopada 1982

r. oraz o czyn z art. 165 § 1 k.k. z 1969 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. z 1997 r. oraz art. 2 ust. 1 oraz art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2023, poz. 102 tekst jedn.) mający być popełniony w G. w dniu 15 września 1982 r.

Postanowieniem z dnia 2 kwietnia 2024 r., sygn. akt So 7/24, Wojskowy Sąd Okręgowy w Poznaniu stwierdził swoją niewłaściwość i sprawę przekazał do rozpoznania Wojskowemu Sądowi Garnizonowemu w Gdyni jako właściwemu miejscowo i rzeczowo.

Na postanowienie to zażalenie wniósł oskarżony, który uznając stanowisko Wojskowego Sądu Okręgowego w Poznaniu, iż jest on niewłaściwy do rozpoznania wskazanej sprawy, zaskarżył postanowienie w zakresie w jakim Sąd przekazał tę sprawę do rozpoznania Wojskowemu Sądowi Garnizonowemu. W jego ocenie, w rozumieniu art. 647 k.p.k., sprawa o którą został oskarżony nie podlega orzecznictwu sądów wojskowych, stąd też nie może podlegać rozpoznaniu ani przez Wojskowy Sąd Okręgowy ani Wojskowy Sąd Garnizonowy. Wniósł o uchylenie postanowienia w zaskarżonej części, na mocy art. 439 § 1 pkt 3 k.p.k., albowiem w sprawie należącej do właściwości sądu powszechnego orzekł sąd szczególny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Trafnie wskazał Wojskowy Sąd Okręgowy w Poznaniu, iż zgodnie z art. 651 § 1 pkt 1 k.p.k. wojskowy sąd okręgowy orzeka w pierwszej instancji w sprawach o przestępstwa popełnione przez żołnierzy posiadających stopień majora i wyższy. W orzecznictwie i doktrynie ugruntowane jest stanowisko, że wymóg posiadania określonego tym przepisem stopnia wojskowego oceniać należy na moment popełnienia czynu zabronionego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2022 r., I KZ 18/22 wraz ze stanowiskiem doktryny tam przedstawionym). W realiach rozważanej sprawy A. R. nie jest osobą, o której mowa w art. 651 § 1 pkt 1 k.p.k., a więc nie ma podstaw, aby w ramach właściwości rzeczowej orzekł wojskowy sąd okręgowy. Z akt sprawy wynika bowiem, iż w chwili popełnienia obu

czynów oskarżony miał stopień porucznika, czyli stopień niższy niż majora, stąd właściwym rzeczowo do rozpoznania sprawy oskarżonego jest wojskowy sąd garnizonowy.

Nie ma racji skarżący twierdząc, że sprawa, w której jest oskarżony, w rozumieniu art. 647 k.p.k. nie podlega orzecznictwu sądów wojskowych i doszło w związku z tym do obrazy art. 439 § 1 pkt 3 k.p.k.

Jak wynika z aktu oskarżenia, podstawą skierowania go do sądu wojskowego był art. 647 § 1 pkt 1 lit c i § 2 k.p.k. Konstrukcja tego przepisu powoduje, że nie muszą być spełnione łącznie wszystkie opisane w tym przepisie kryteria, aby przyjąć właściwość sądów wojskowych. Sąd wojskowy będzie więc właściwy, jeżeli przestępstwo będzie popełnione przez żołnierza w służbie czynnej poprzez wyczerpanie co najmniej jednej z wymienionych w nim przesłanek, tj. przestępstwo będzie popełnione: podczas pełnienia obowiązków służbowych lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych; w obrębie obiektu wojskowego lub wyznaczonego miejsca przebywania; na szkodę wojska lub z naruszeniem obowiązku wynikającego ze służby wojskowej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2015 r., WZ 16/15).

A. R. został oskarżony o popełnienie przestępstw jako funkcjonariusz publiczny państwa komunistycznego pełniąc funkcję prokuratora Prokuratury Marynarki Wojennej w stopniu porucznika, a więc w sytuacji, o której mowa w art. 647 § 1 pkt 1 lit.c k.p.k. Warunek określający właściwość sądu wojskowego do rozpoznania przedmiotowej sprawy został w związku z powyższym spełniony. Bezsprzecznie należy bowiem uznać, że w dacie zarzucanych mu aktem oskarżenia czynów był w stopniu porucznika i dopuścił się ich, według aktu oskarżenia, w związku z pełnieniem obowiązków służbowych. Nie wyłącza właściwości sądu wojskowego fakt, że oskarżony został zwolniony z zawodowej służby wojskowej i przeniesiony do rezerwy (k – 323/tom II). Wynika to z treści art. 647 § 2 k.p.k., zgodnie z którym sprawy o przestępstwa wymienione w § 1 nie przestają podlegać orzecznictwu sądów wojskowych mimo zwolnienia żołnierza z czynnej służby wojskowej lub ustania zatrudnienia pracownika w wojsku.

Zgodnie z przepisem art. 651 § 1 i 2 k.p.k. m.in. w sprawach o przestępstwa popełnione w związku lub podczas pełnienia obowiązków służbowych, a więc takie jak w niniejszym postępowaniu, orzeka sąd wojskowy, obejmujący swoją właściwością jednostkę wojskową, w której żołnierz pełnił służbę wojskową lub pracownik był zatrudniony. Właściwość sądu wojskowego ze względu na przynależność oskarżonego do jednostki wojskowej określa się według chwili wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego (§ 2). Z akt sprawy wynika, że w dacie wszczęcia przeciwko niemu postępowania - postanowienie o przedstawieniu zarzutów z dnia 4 maja 2023 r. (k – 388-389/tom II), oskarżony nie pełnił czynnej służby wojskowej, którą zakończył w dniu 31 marca 1998 r. (k – 323/tom II). Dlatego też właściwość miejscową sądu wojskowego należało ustalić według reguł ogólnych

– na podstawie miejsca popełnienia przestępstwa (G.), co Wojskowy Sąd Okręgowy uczynił, wskazując Wojskowy Sąd Garnizonowy w Gdyni jako sąd właściwy miejscowo do rozpoznania przedmiotowej sprawy.

Mając powyższe na uwadze, należało postanowić jak na wstępie.

[PGW]

(r.g.)